

Usnesení

Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, rozhodl ve složení: předseda JUDr. Karel Podolka a soudci JUDr. Brigita Chrástilová, JUDr. Roman Fiala, JUDr. Michal Mazanec, JUDr. Pavel Pavlík a JUDr. Marie Součková, o návrhu Okresního soudu Praha - západ na rozhodnutí sporu o pravomoc mezi tímto soudem a Nejvyšším správním soudem, za účasti žalobce H., B. é. K. R., zastoupeného JUDr. Jiřím Štanclem, advokátem se sídlem Klatovy, Čs. Legii 172/I., a žalovaných 1) Úřadu průmyslového vlastnictví, Antonína Čermáka 2a, 160 68 Praha 6, a 2) Ing. L. Š., CSc., o výmaz ochranné známky z rejstříku ochranných známek,

t a k t o :

I. Příslušný vydat rozhodnutí o žalobě proti rozhodnutí předsedy Úřadu průmyslového vlastnictví ze dne 29. 8. 2001, sp. zn. O-138896, ve věci výmazu ochranné známky „B. K.“, zapsané v rejstříku ochranných známek, je soud ve správním soudnictví.

II. Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 6. 2003, čj. 7 A 126/2001-34, se zrušuje.

O d ů v o d n ě n í :

Návrhem došlým zvláštnímu senátu pro rozhodování některých kompetenčních sporů dne 5. 12. 2003 obrátil se na tento senát Okresní soud Praha - západ a požádal, aby zvláštní senát rozhodl spor o věcnou příslušnost, vzniklý ve smyslu § 1 odst. 1 písm. b) zákona č. 131/2002 Sb. (v dalším textu „kompetenční spor“) mezi Nejvyšším správním soudem a Okresním soudem Praha - západ ve věci u obvodního soudu zapsané pod sp. zn. 9 C 2242/2003.

Z předložených spisů vyplynuly tyto pro rozhodnutí podstatné skutečnosti:

Rozhodnutím předsedy Úřadu průmyslového vlastnictví (v dalším textu též „Úřad“) ze dne 29. 8. 2001, sp. zn. O-138896, byl zamítnut rozklad společnosti H., B. é. K. R. (dále jen „žalobce“), a potvrzeno rozhodnutí Úřadu ze dne 8. 6. 2000, kterým byl zamítnut návrh na výmaz ochranné známky „B. K.“, s odůvodněním, že se nejedná o vyloučené označení vín.

Žalobce jako navrhovatel výmazu napadl toto rozhodnutí předsedy Úřadu žalobou ve správním soudnictví (§ 247 a násl. o. s. ř. ve znění tehdy účinném), doručenou Vrchnímu soudu v Praze dne 31. 10. 2001, kde byla věc zapsána pod sp. zn. 7 A 126/2001. Vrchní soud však řízení do konce roku 2002 nedokončil a neskončenou věc převzal k dalšímu řízení nově zřízený Nejvyšší správní soud (§ 132 soudního řádu správního).

Nejvyšší správní soud pak - již podle právních předpisů účinných od 1. 1. 2003 - o původní správní žalobě věcně nerozhodl a usnesením ze dne 5. 6. 2003 ji pod čj. 7 A 126/2001-34 odmítl s poukazem na ustanovení § 46 odst. 2 s. ř. s. K vlastním důvodům tohoto rozhodnutí viz dále; poučil současně žalobce o tom, že může ve věci do jednoho měsíce od právní moci usnesení podat v téže věci žalobu podle části páté občanského soudního řádu (ve znění účinném po datu 1. 1. 2003) k místně příslušnému okresnímu soudu, a o tom, že při dodržení této lhůty mu zůstávají účinky dosud učiněných procesních úkonů zachovány.

Navrhovatel výmazu - žalobce - se tímto poučením řídil a podal u Obvodního soudu pro Prahu 6 ve zmíněné lhůtě žalobu proti Úřadu i proti vlastníkovvi známky (Ing. L. Š., CSc.). Petitem žaloby se domáhal, aby byl Úřad povinen vymazat z rejstříku ochranných známek slovní ochrannou známku ve znění „B. K.“, a to do tří dnů od právní moci rozsudku.

Obvodní soud pro Prahu 6 usnesením ze dne 1. 9. 2003, čj. 8 C 111/2003-7, vyslovil svou místní nepřislušnost a věc postoupil Okresnímu soudu Praha - západ jako soudu příslušnému.

Žalobce svým podáním ze dne 9. 10. 2003 navrhl soudu postup podle § 104c odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“). Konstatuje, že z právní úpravy § 25 zákona č. 137/1995 Sb., o ochranných známkách, je patrné, že správní orgán posuzuje veřejnoprávní podmínky, při jejichž splnění je známka zapsána a naopak, při jejichž nesplnění zapsána není. Jedná se o zápis do veřejného rejstříku, o němž rozhoduje Úřad, jako ústřední orgán státní správy, vrchnostenským způsobem. Z toho dovozuje, že toto zápisné řízení svou podstatou není soukromoprávní, nýbrž veřejnoprávní.

Okresní soud poté podal zvláštnímu senátu dne 5. 12. 2003 v úvodu zmíněný návrh. Odůvodnil jej tím, že ochranná známka není podřaditelná pod pojem duševního vlastnictví a nelze ji tak považovat za jinou majetkovou hodnotu, která je způsobilá být předmětem občanskoprávních vztahů. Tzv. průmyslová práva postrádají základ v tvořivé duševní invenci a osobních projevech jednotlivců; představují tak hybridní vztahy podléhající veřejnoprávní regulaci. Vlastní charakter zápisu ochranné známky je dle názoru navrhovatele konstruován jako veřejnoprávní oprávnění na zápis ochranné známky do veřejného rejstříku vedeného správním úřadem a tomu odpovídající veřejnoprávní povinnost správního úřadu požadovaný zápis provést. Odkazuje na předválečná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu (Boh. A 4664/25 a Boh. A 2384/23), ve kterých byl uznán veřejnoprávní charakter uvedené problematiky. Dále poukazuje na to, že podle § 244 a násl. o. s. ř. vyžaduje řízení podle této části o. s. ř. existenci sporu o právo mezi dvěma subjekty. Spor o právo charakterizoval jako nesoulad názorů mezi dvěma či více subjekty o obsah vzájemných práv a povinností, o kterých správní orgán jako „nezávislý“ třetí rozhodne.

Při řešení vzniklého sporu o pravomoc mezi obecným soudem a soudem ve správním soudnictví se zvláštní senát řídil následující úvahou:

Právní institut ochranné známky se vyvinul z hospodářské potřeby výrobce nebo obchodníka dosáhnout toho, aby právě jeho zboží (služby) zájemci kupovali nebo si opatřovali a aby toto zboží nebylo zaměňováno s produkcí konkurence. Opatření zboží značkou výrobce nebo obchodníka nemá ovšem smysl bez toho, že tu bude dána záruka, že někdo jiný nemůže takovou značku použít. Záruku, která by měla praktický smysl, však může poskytnout jen vrchnostenská autorita (veřejná moc). Dnešní podoba průmyslových práv se ostatně vyvinula ze středověkých panovnických nebo vrchnostenských privilegií.

Je třeba dodat, že vznik ochranné známky zajisté reflektuje (také) soukromý zájem jejího budoucího majitele, například proto, že po svém vzniku se známka může stát předmětem právního obchodu a její existence má pro jejího vlastníka hospodářský smysl, nicméně samotné udělení práva průmyslového vlastnictví nijak neztratilo svůj původní charakter veřejnoprávního privilegia, které je udělováno výlučně veřejnou mocí a v zájmu veřejném. Tím je zájem zákazníků či konzumentů zboží a služeb a jejich ochrany před napodobováním, falšováním známek nebo jejich zneužíváním.

V dnešních podmínkách stát může stanovit podmínky, za kterých se smí uchazeč domoci kladného rozhodnutí správního úřadu. Úřad musí sice ochrannou známku zapsat do (veřejného) rejstříku (registrovat), ale musí také přihlášku zamítnout, nejsou-li splněny zákonné podmínky registrace, případně při splnění zákonných podmínek musí známku z rejstříku vymazat.

Právní vztah, který se takovým řízením a rozhodnutím řeší, vzniká mezi přihlašovatelem (při výmazu mezi majitelem známky) a správním úřadem. Takový vztah je vztahem mocenským (v jiné terminologii vertikálním, vrchnostenským); nejde o vztah občanskoprávní (§ 7 odst. 1 o. s. ř.), protože takové vztahy při vrchnostenském autoritativním rozhodování mezi úřadem a stranou nevznikají.

Nejvyšší správní soud přehlíží, že registrací ochranné známky (nebo jejím výmazem) se naprosto neupravují vztahy mezi soukromými subjekty, protože nic takového předmětem řízení o registraci (výmazu) není a nemůže být. Jediný vztah, který se tu registrací upravuje, je vztah mezi tím, kdo o registraci žádá (resp. tím, kdo má známku zapsanu), a úřadem, který o registraci (výmazu) rozhoduje. Předmětem řízení je vyřešení otázky, zda jsou splněny zákonem stanovené podmínky a zda tedy má nebo nemá vzniknout nehmotný statek (ochranná známka), resp. zda má tento status zaniknout (výmaz). Výsledkem řízení je pak vznik (registrace) známky nebo její výmaz; zda vůbec vzniknou majetkové vztahy mezi podnikateli při podnikání (a kdy a jaké), je naprosto nejisté (u některých typů známek, např. obranných nebo zásobních, lze dokonce přepokládat, že takové vztahy záměrně ani vzniknout nemají) a registrační akt se o tom nijak nevyjadřuje (a při výmazu registrované známky nijak do té doby vzniklé soukromoprávní vztahy neupravuje).

Sama registrace (výmaz) známky tedy není soukromoprávní věc a je nerozhodné, že registrací (výmazem) vznikají nebo zanikají soukromoprávní nároky. Žádná soukromá osoba, se kterou je přihlašovatel (majitel) v rovném postavení, mu nemůže registraci udělit ani mu nemůže známku vymazat. To může učinit jenom správní úřad, který k tomu má zákonnou kompetenci, a může to udělat jen tak, že o tom vydá vrchnostenský správní akt.

Proto tedy i v přezkumném řízení soudním se žalobce nedomáhá žádného svého soukromoprávního nároku, ale jen toho, aby správní úřad o věci rozhodoval podle zákona.

Argument Nejvyššího správního soudu, že práva k nehmotným statkům zasahující do práva občanského nebo práva obchodního, je sice správný, ale pro řešení věci bezcenný.

S takovou argumentací by bylo možno tvrdit zřejmě u většiny vrchnostenských rozhodnutí, že (nějak) zasahují do občanského nebo obchodního práva. Takovým rozhodováním (registrací) ve věci soukromoprávní by pak se stejně nelogickou argumentací muselo být i rozhodování o nejrůznějších registracích, např. registraci daňových subjektů, humánního léčivého přípravku, výrobce nebo dovozce krmiv, plemeníka ve státním registru nebo chovatele v plemenné knize, ale také četná správní rozhodnutí: vydání stavebního povolení, rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru, povolení k nakládání s povrchovými vodami, rozhodnutí o zařazení lesů do kategorie lesů ochranných nebo lesů zvláštního určení, rozhodnutí o zrušení dálnice, silnice nebo místní komunikace, rozhodnutí o vyloučení ze studia ...

Odůvodnění lze pak pro úplnost uzavřít poznámkou, že rozhodnutí předpokládaná jednotlivými zákony na ochranu průmyslového vlastnictví přesně rozlišují, která

rozhodnutí ve věci přísluší činit Úřadu a která soudu (v občanském soudním řízení). Ve věci patentů jsou v pravomoci soudů např. rozhodnutí o tom, komu svědčí právo na patent, stanovení výše odměny za právo na patent, výše licenčních poplatků v případě poskytnutí nucené licence, porušení práv z patentů; ostatní rozhodnutí jsou v kompetenci Úřadu. I takovéto rozdělení - navíc za situace, kdy zákonodárce ani neupravil mechanismus, jímž by se vůbec mohlo dosáhnout zápisu ve veřejných knihách bez toho, že by taková povinnost byla soudem uložena Úřadu, který v řízení podle § 244 o. s. ř. není účastníkem řízení - představovalo pro zvláštní senát jen další podpůrný argument pro toto usnesení.

Z vyložených důvodů proto zvláštní senát vyslovil podle § 5 odst. 1 zákona č. 131/2002 Sb., že rozhodovat o žalobě proti rozhodnutí Úřadu o výmazu známky náleží soudu ve správním soudnictví.

V důsledku tohoto rozhodnutí pak zvláštní senát dále zrušil podle § 5 odst. 3 téhož zákona usnesení Nejvyššího správního soudu, jímž byla pravomoc Nejvyššího správního soudu popřena, a odstranil tak překážku věci rozhodnuté.

Pravomocné rozhodnutí zvláštního senátu je podle § 5 odst. 5 zákona č. 131/2002 Sb. závazné pro strany kompetenčního sporu, účastníky řízení, v němž spor vznikl, pro správní orgány [§ 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] i soudy. Dále bude tedy Nejvyšší správní soud pokračovat v původním řízení o podané správní žalobě.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. ledna 2005

JUDr. Karel Podolka
předseda zvláštního senátu